

ІНТЕРНЕТ І РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ДИТИНИ

Інтернет-технології стали природною частиною життя дітей і сучасної молоді. Невміння працювати з комп'ютером і орієнтуватися в інтернет-просторі в сучасному суспільстві можна порівняти з невінням писати й читати. Комп'ютер є не тільки розвагою, але й засобом спілкування, самовираження та розвитку. У кіберпросторі існує велика кількість спеціальних сайтів, адресованих дітям різного віку. Самостійне пізнання інформаційного світу дозволяє розширити коло інтересів дитини і сприяє її додатковій освіті, спонукає до кмітливості, привчає до самостійного розв'язання задач. Всесвітня мережа також задовольняє потребу підлітків у лідерстві. Діти, які добре знають комп'ютер та інтернет більш адекватно оцінюють свої здібності та можливості, вони більш цілеспрямовані та кмітливі. Щоб повноцінно орієнтуватись у віртуальному просторі дитині треба вчитися структурувати великі потоки інформації, дотримуючись основних правил безпеки в мережі.

Чим приваблює інтернет дітей і підлітків?

- Різноманітне спілкування.
- Утамування інформаційного голоду.
- Пошук нових форм самовираження.
- Анонімність і віртуальна свобода (моделювання множинності «Я»).
- Відчуття спільності та приналежності до групи.

Чи може бути корисним проведення часу в мережі?

Навчальні, розвиваючі та розважальні інтернет-ресурси орієнтовані на дітей будь-якого віку. За їх допомогою діти в цікавій ігровій формі засвоюють основи письма і лічби, вчать малювати та моделювати, привчаються до самостійної роботи і складають уявлення про навколишній світ. Розв'язання цікавих задач формує у дошкільників навички навчальної діяльності. До завдань розвиваючих програм та ігор входить також удосконалення пам'яті, уваги, мислення, логіки, спостережливості, тренування швидкості реакції та ін. Існує багато ігор, що водночас мають виховну і освітню основу та здатні викликати інтерес дітей шкільного віку до економіки, соціології, історії, літератури.

Інтерактивні ігри на кшталт «розфарбуй сам» містять коментарі, що пояснюють і спрямовують дії дитини. Працюючи з такими програмами, дитина має можливість оцінювати, доопрацьовувати і виправляти результати власної праці. Логічні ігри розвивають мислення і просторову уяву (наприклад, дають можливість дитині вчитися розпізнавати та запам'ятовувати різноманітні геометричні фігури й кольори). Діти дошкільного і шкільного віку із задоволенням проходять етапи навчальної гри знову і знову.

Численні повторення сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу та стимулюють до самостійного пошуку найбільш ефективних шляхів вирішення поставлених задач. Мережеві освітні ресурси для підлітків допомагають прискорити й оптимізувати процес навчання, підвищують якість навчання завдяки максимальній структурованості та цікавій формі викладення навчального матеріалу. Діти засвоюють нові цифрові технології та вчаться вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Отже, сучасний підхід дозволяє підвищити якість і швидкість усвідомлення, розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу. Необхідно, щоб безпечні ділянки інтернет-простору, виконуючи всі функції щодо розвитку і дозвілля дітей не шкодили психічному й фізичному здоров'ю підростаючого покоління. Майбутнє пред'являє нові вимоги до нового покоління, стає необхідним формування певних соціальних і професійних навичок, що дозволяють жити в сучасному цифровому суспільстві.

ІНТЕРНЕТ- ЗАГРОЗИ ДЛЯ ДІТЕЙ ЧИМ ЗАЙМАЮТЬСЯ ДІТИ В ІНТЕРНЕТІ?

Діти, як найбільш активна й допитлива аудиторія, часто першими знайомляться з новими технологіями, такими як інтернет, випереджаючи в технічній освіченості батьків. У цьому є позитивний бік: підвищення рівня ерудиції, формування навичок спілкування з людьми. Але є й негативний: відсутність життєвого досвіду, як правило, підвищує ризик зіткнутися з **онлайн-загрозами**:

- онлайн-насилля;
- шахрайство;
- порнографія;

- отримання особистої інформації з метою злочинного використання
76% батьків не знають, які сайти відвідують їхні діти. А ви знаєте?

ТРИВОЖНА СТАТИСТИКА:

- понад **28%** опитуваних дітей готові надіслати свої фотокартки незнайомцям у Мережі.
- **17%** без коливань діляться інформацією про себе і свою родину – адресу, професію, графік роботи батьків, наявність цінних речей у домі... Нащо незнайомцям така інформація, діти, як правило, не замислюються.
- **22%** дітей періодично потрапляють на сайти для дорослих.
- **28%** дітей, побачивши в інтернеті рекламу алкоголю або куріння, хоча б один раз спробували їх купити, а **11%** – спробували купувати наркотики.
- Близько **14%** опитуваних час від часу відправляють платні SMS за бонуси в онлайн-іграх і лише деякі звертають увагу на вартість послуги.

ЯК ЗАХИСТИТИ ДИТИНУ В ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ?

Безпека і правила поведінки в Мережі мають формуватися з урахуванням віку і психологічних особливостей дітей. Відсутність вольового та емоційного контролю, імпульсивність поведінки властиві дітям. Чим молодший вік, тим більше уваги слід приділяти спільному використанню інтернету. З підвищенням рівня самоконтролю дитини поступово знижується потреба в батьківському контролі.

ЯКЩО ВАШІЙ ДИТИНИ ВІД 8 ДО 10 РОКІВ

У молодших школярів зберігається висока потреба в грі, русі та в зовнішніх враженнях. Саме остання є основною рушійною силою, завдяки якій

виникають нові потреби: в оволодінні знаннями, вміннями та навичками. ***Діти цього віку прагнуть самотійно досліджувати навколишній світ, задовольняючи інтерес до пізнання, зокрема і за допомогою інтернету.*** У молодшому шкільному віці розвиваються мотиви поведінки, моральну складову яких формують ідеали. В якості таких ідеалів виступають герої фільмів, книг, ігор. Характерною особливістю наслідування є копіювання зовнішнього боку вчинків героїв, оскільки, незважаючи на правильний аналіз змісту цих вчинків, дитина може не співвідносити їх з власною поведінкою.

Контроль за діяльністю дитини в інтернеті має бути досить високим. Основним видом діяльності у молодших школярів є учбова діяльність, головним авторитетом в якій виступає педагог. До десяти років на перший план виходять стосунки з товаришами та однокласниками, що підкріплюються моральною оцінкою їх поведінки. Створюються угруповання, що об'єднують дітей за інтересами. Спілкування в інтернеті стає для них важливим і сприяє соціалізації. Зазнає змін й емоційно-вольова сфера дитини, починають розвиватися інтелектуальні та естетичні почуття. У віковий період 8-10 років особливий інтерес викликають рольові та логічні ігри, а також ігри, що мають характер змагання. У цьому віці дитина легше засвоює складний навчальний матеріал. Допомогти тут може використання навчальних і розвиваючих програм.

З метою підвищення безпеки Вашої дитини:

- Розташуйте комп'ютер у загальній кімнаті, щоб легше здійснювати контроль щодо поведінки дитини з комп'ютером.
- Користуйтеся програмами батьківського контролю.
- Вживайте спеціальне сучасне програмне забезпечення для контролю ресурсів, що відвідує ваша дитина.
- Використовуйте інформаційні фільтри.
- Застосовуйте засоби блокування небажаного контенту.
- Застосовуйте функції блокування вікон, що вспливають.
- Встановіть програму, що обмежує час роботи за комп'ютером.
- Створіть профілі для всіх членів сім'ї за допомогою служби сімейної безпеки.
- Створіть список Вибраного з адресами перевірених сайтів.
- Проконтролюйте нік дитини, щоб виключити наявність у ньому особистої інформації та роз'ясніть, що в інтернет-просторі перебувають люди, які можуть використати особисті дані проти неї. Навчіть дитину вигадувати безпечний пароль і поясніть, що це дозволить їй захистити власну інформацію.
- Навчіть дитину правилам конфіденційності та поведінки в мережі і необхідності їх самотійного дотримання, оскільки діти цього віку вже можуть відвідувати інтернет у школі або у знайомих, де безпосередній контроль дорослих може бути відсутнім.
- Заходьте в інтернет разом з дитиною та навчайте її практичному застосуванню отриманих знань з безпеки в Мережі.

- Використовуйте пошукові сервіси, призначені для дітей.
- Розповідайте дитині, що в Мережі досить часто знаходяться не ті особи, за яких вони себе видають, тому не слід довіряти новим знайомим, не можна повідомляти їм будь-яку особисту інформацію, в жодному разі не можна зустрічатися з ними у реальному житті.
- Не дозволяйте дитині користуватися голосовими службами для взаємодії з мережевими ігроками.
- Якщо дитина спілкується в чатах і користується службами миттєвого обміну повідомленнями, розкажіть їй про те, які небезпеки очікують на неї, якщо вона не буде дотримуватися правил безпеки. Намагайтесь контролювати спілкування вашої дитини під час користування подібними службами.
- При зустрічі з гриферами навчіть дітей дотримуватися таких правил: ігнорувати атаки кібер-хуліганів, створити замкнену ділянку ігрового простору, змінити параметри гри та віддавати перевагу іграм з суворими правилами і функціями блокування небажаних повідомлень. Якщо ці методи не допоможуть, краще на деякий час змінити гру та повідомити адміністрацію сайту про кібер-хуліганів.
- Розкажіть дитині про ризики, які вона може зустріти у віртуальному просторі, зокрема про віруси.
- Обмежуйте час перебування вашої дитини за комп'ютером.
- Виявляйте зацікавленість до віртуального життя вашої дитини та не ігнорируйте питання, що від неї надходять. У випадку, коли ви не знаєте відповіді, спробуйте разом з дитиною відшукати її в інтернеті.
- Привчайте дитину ділитися з вами враженнями про відвідання інтернету та розповідати вам про все, що викликало у неї хвилювання.
- Хваліть дитину, якщо вона вчиняє правильно, а якщо вона помилилася - спокійно поясніть, що потрібно робити і як себе поводити.
- Створіть альтернативні інтереси та обов'язки для вашої дитини:
 - *відвідання кружка за інтересами або спортивної секції;*
 - *хобі;*
 - *прибирання своєї кімнати;*
 - *догляд за тваринами чи домашніми рослинами;*
 - *допомога молодшим у виконанні домашніх завдань і т.ін.*
- Довірливі стосунки допоможуть вам вжити своєчасних заходів у випадку виникнення ситуації, що загрожує безпеці дитини.

ЯКЩО ВАШІЙ ДИТИНІ ВІД 11 ДО 14 РОКІВ

Підлітковий період є перехідним: відбувається біологічне та статеве созрівання організму, психічний розвиток, виникає новий рівень самосвідомості, відбувається соціалізація особистості.

Діти молодшого підліткового віку відрізняються гарним засвоєнням інформації, з цікавістю досліджують простір Мережі. Мотивами, що домінують у поведінці дітей даного віку, є: намагання до самостійності і визнання това-

рищів, розширення власних прав, бажання зайняти гідне місце в групі однолітків. Особливої ролі починає набувати самооцінка особистості. Відбувається формування власної ієрархії цінностей.

У даний період особливу зацікавленість викликають інтернет-ресурси, що дають змогу підлітку спілкуватися з реальними та віртуальними знайомими, а також розважальні і навчальні ресурси Мережі. Діти періоду дорослішання вже мають знання про те, яка саме інформація міститься в інтернет-просторі та нерідко намагаються дослідити ці ресурси в обхід заборонам батьків. Прагнення до дослідження інтернету та надто суворий контроль з боку дорослих можуть викликати негативну реакцію дитини і стати причиною приховування її діяльності в інтернет-просторі.

Діти 11-14 років потребують контролю батьків, але вже виявляють самостійність, тому дуже важливо навчити їх комп'ютерній грамотності та правилам безпечної роботи в Мережі, оскільки вони можуть входити в інтернет у школі, інтернет-кафе чи в товаришів, де зовнішній контроль відсутній. Необхідно розвивати внутрішній контроль дитини і привчати її до відповідальної поведінки в Мережі з метою особистої безпеки.

- Не розміщуйте комп'ютер в ізольованій кімнаті. Якщо ви розташуєте його в загальній кімнаті, легше буде контролювати поведінку дитини за комп'ютером.
- Створіть профілі для всіх членів родини, які користуються інтернетом із застосуванням служби сімейної безпеки.
- Утворіть список Вибраного з адресами перевірених сайтів.
- Створіть для дитини обліковий запис з обмеженими користувальними правами.
- Навчіть дитину правилам конфіденційності та поведінки в Мережі.
- Створіть сімейні правила безпеки і розкажіть, чому їх слід дотримуватися.
- Привчіть дитину з повагою ставитися до людей, яких вона зустрічає в інтернеті.
- Поясніть дитині, що їй нік не має містити про неї особистої інформації.
- Навчіть дитину вигадувати безпечні паролі та поясніть, що це дозволить їй захистити власну інформацію й підвищить безпеку.
- Розкажіть дитині про ризики, які вона може зазнати виходячи в інтернет-простір, зокрема про віруси та програми-шпигуни.
- Поясніть, що в інтернеті, крім звичайних людей, можуть знаходитися авантюристи та злочинці, які здатні використати її особисті дані для злочинних дій.
- Розкажіть дитині, що зустрічатися з віртуальними знайомими в оффлайн може бути небезпечним.
- Навчіть дитину розповідати вам про своїх знайомих у Мережі та обговорюйте з нею питання, що її зацікавили.
- Використовуйте спеціальне програмне забезпечення для контролю ресурсів, які відвідує дитина.
- Встановіть програму батьківського контролю.

- Використовуйте засоби блокування небажаного контенту. Застосовуйте функції блокування вікон, що впливають.
- Обов'язково застосовуйте програми фільтрації веб-контенту.
- Встановіть програму, що обмежує час роботи на комп'ютері.
- Склавши довірливі, дружні стосунки з дитиною, ви зможете краще контролювати її активність у Мережі, підвищивши, тим самим, рівень її безпеки.

ЯКЩО ВАШІЙ ДИТИНІ ВІД 15 ДО 18 РОКІВ

У цьому віці підліткам властива емоційна нестійкість, підвищена вразливість, необ'єктивне сприйняття дійсності, вони схильні до ідеалізації почуттів дружби, любові та сексуальних стосунків. Для осіб цього віку характерні переживання, пов'язані з власною зовнішністю, прийняттям їх однолітками, визнанням оточуючими їх здібностей і вмінь. Зміни в поведінці викликані гормональною перебудовою організму та психологічними змінами, прагненням до самопізнання, самоствердження і самостійності. Криза інтересів є схожою та суттєвою проблемою підліткового віку. Дитина по-новому починає дивитися на навколишнє – предмети, явища, людей, світ у цілому. Відкриття нових сторін речей і процесів викликає нові потреби, мотиви, бажання, інтереси, цінності 14. Підлітки шукають себе, тому нерідко страждають від почуття самотності і не відчують себе членами суспільства. Слід відзначити, що пошук власного кола спілкування підлітком йде паралельно його психологічному відокремленню від батьків. У кіберпросторі вони задовольняють свою потребу в спілкуванні і знаходять друзів 15.

Підлітки 15-18 років технічно освічені та добре орієнтуються в інтернеті. Незважаючи на самостійність і незалежність, вони все ж потребують нагадування про необхідність дотримання правил поведінки в Мережі та заходах безпеки.

- Комп'ютер слід розташовувати в кімнаті загального користування.
- Розкажіть дитині про правила конфіденційності і поведінки в Мережі та її особисту відповідальність.
- Повідомте про ризики, яких вона може зазнати, відвідуючи інтернет.
- Дитина має вміти орієнтуватися у просторі Мережі, правильно користуватися пошуковими сервісами, відсіювати небажані електронні повідомлення і за жодних обставин не надавати про себе в Мережу особисту інформацію.
- Навчіть, як правильно себе поводити у випадках зустрічі з шахрайством та іншими фактами порушення закону.
- Привчіть поважати авторські права інших людей.
- Поясніть, що скачуючи з інтернету файли аудіо-, відео- або текстового форматів, вона може не тільки порушити закон, а й завантажити вірус чи програму-шпигуна на власний комп'ютер.
- Створіть сімейні правила безпеки і роз'ясніть причини необхідності дотримання встановлених внутрішніх правил.

- Виявляйте інтерес до віртуального життя дитини, обговорюйте з нею її інтернет-враження та цікавтеся знайомими з Мережі.
- Обговорюйте з дитиною питання здорових статевих стосунків і сексу. Це дасть можливість дещо послабити її цікавість і підготувати до правильної реакції, якщо вона випадково потрапить на ресурси з дорослим змістом.
- Розкажіть дитині про ризики спілкування у приватному режимі.
- Навчіть дитину уважно ставитися до інформації, яку вона отримує з інтернету, щоб вона вміла відрізнити правду від брехні.
- Розповідайте про різноманітні способи перевірки інформації.
- Наполягайте на відвіданні модеруємих ресурсів інтернету.
- Привчіть дитину не зустрічатися зі знайомими по Мережі в оффлайн, а якщо така проблема все ж таки виникне, проконтролюйте її нові контакти.
- Навчіть дитину радитися з вами перш ніж здійснити покупку через інтернет.
- Намагайтесь бути ознайомленими з сайтами, які відвідує ваша дитина. Це надасть можливість здійснювати певний контроль за діяльністю дитини в Мережі та зменшить вірогідність потрапляння до інтернету особистої інформації про неї та її близьких.